

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Justitie en Veiligheid over de brief van 25 januari 2022 over de Geannoteerde agenda van de informele bijeenkomst van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 3 en 4 februari 2022 (Kamerstuk 32 317, nr. 736), over de brief van 17 december 2021 over het Verslag van de JBZ-Raad van 9–10 december 2021 (Kamerstuk 32 317, nr. 734), over de brief van 1 december 2021 over de Geannoteerde agenda JBZ-Raad 9–10 december 2021 (Kamerstuk 32 317, nr. 723), over de brief van 7 december 2021 met de Antwoorden op vragen commissie over o.a. de geannoteerde agenda JBZ-Raad 9–10 december 2021 (Kamerstuk 32 317, nr. 732), over de brief van 16 december 2021 over de Beantwoording resterende vragen commissie over de geannoteerde agenda JBZ-Raad 9–10 december 2021 (Kamerstuk 32 317, nr. 735), aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 16 december 2021 over de Beantwoording resterende vragen commissie over de geannoteerde agenda JBZ-Raad 9–10 december 2021 (Kamerstuk 22 112, nr. 3254), aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over de brief van 11 januari 2021 over de Voortgang Integrale Migratieagenda (Kamerstuk 19 637, nr. 2693), over de brief van 10 december 2021 over de Kabinetsappreciatie Commissievoorstel maatregelen transport tegen migrantensmokkel (Kamerstuk 22 112, nr. 3253) en over de brief van 20 december 2021 over de Reactie op actieplan van het lid Eerdmans over Veiligelanders (Kamerstuk 19 637, nr. 2812).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Meenen

De adjunct-griffier van de commissie,
Tielens-Tripels

Inhoudsopgave	blz.
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie	2
2. Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie	3
3. Vragen en opmerkingen vanuit de PVV-fractie	7
4. Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie	7
5. Vragen en opmerkingen vanuit de PvdA-fractie	8
6. Vragen en opmerkingen vanuit de GroenLinks-fractie	9
7. Vragen en opmerkingen vanuit de ChristenUnie-fractie	10
8. Vragen en opmerkingen vanuit de Volt-fractie	12
9. Vragen en opmerkingen vanuit de JA21-fractie	14
10. Vragen en opmerkingen vanuit de DENK-fractie	15
11. Vragen en opmerkingen vanuit de BIJ1-fractie	16

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Vragen en opmerkingen vanuit de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele Raad justitie en Binnenlandse Zaken. Deze leden hebben daar een aantal vragen en opmerkingen over.

Conferentie Litouwen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de deelname van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan de conferentie over Europees grensbeheer in Vilnius, Litouwen. Deze leden vernamen echter met verbazing dat Nederland ontbrak bij de 16 EU-lidstaten, waaronder Denemarken en Oostenrijk, welke opriepen tot het aanwenden van EU-fondsen voor de bouw van grensbarrières aan de Europese buitengrenzen, temeer omdat de Tweede Kamer de motie Koekoek c.s. (Kamerstuk 35 925 VI, nr. 92) heeft verworpen. Was het vooraf bekend dat deze groep lidstaten een verklaring zouden tekenen en is contact gezocht met Nederland? Hoe is daarop gereageerd? Is de Staatssecretaris ter plekke nog benaderd om aan te sluiten bij de verklaring? Is de Staatssecretaris bereid alsnog aan te sluiten bij deze oproep en dit ook te kennen te geven aan de desbetreffende lidstaten en met name Polen?

Besluitvorming noodmaatregelen

De leden van de VVD-fractie hebben vernomen dat Nederland en andere lidstaten aarzelingen hebben aangaande de besluitvorming over noodmaatregelen voor de situatie aan de Pools-Belarussische grens. Deze leden vragen waarom de Staatssecretaris aarzelt akkoord te gaan met de noodmaatregelen. Graag ontvangen deze leden een reflectie van de Staatssecretaris op bovenstaand punt, waarbij ingegaan wordt op de noodzaak en de proportionaliteit van de noodmaatregelen. In het document (raadsdoc. 5480/1/22, Limité) valt te lezen dat Nederland samen met andere lidstaten garanties heeft gevraagd inzake het waarborgen van de rechten van migranten en het voorzien in de basisbehoeften.

Tegelijkertijd zet Nederland vraagtekens bij de noodzaak van de maatregelen vanwege de afnemende migratiedruk. Deze leden vernemen graag hoe de afnemende migratiedruk zich laat rijmen met de toegenomen aantallen migranten naar Europa en de druk aan de buitengrenzen bij onder meer Polen. In welke mate is de Staatssecretaris bereid in te stemmen met de noodmaatregelen als er een beperkte duur aan gekoppeld zou zijn, met als doel de rechten van migranten op korte

termijn beter te kunnen waarborgen? Zijn in Nederland al merkbare effecten van secundaire migratie via Polen?

De leden van de VVD-fractie hebben vernomen dat in het comité van permanente vertegenwoordigers (COREPER) geen akkoord is bereikt over het Raadsbesluit inzake de noodmaatregelen voor Polen, Litouwen en Letland. Deze leden zijn benieuwd wat de onderhandelingsinzet van Nederland is geweest. Daarnaast vragen voornoemde leden wat het uitblijven van een akkoord inzake de noodmaatregelen betekent voor de toekomstige onderhandelingsinzet van Nederland. Graag ontvangen zij een terugkoppeling van de Staatssecretaris op bovenstaande punten.

Legalisering pushbacks

De leden van de VVD-fractie hebben vernomen dat het Poolse parlement de pushbacks aan de grens met Belarus heeft gelegaliseerd. De Europese Commissie (EC) heeft bij Polen aangedrongen op naleving van het Europees asielrecht. Kan de Staatssecretaris concreet schetsen hoe de nationale Poolse wetgeving inzake pushbacks zich verhoudt tot de Europese regelgeving?

Het kabinet schrijft dat zij, als bekend, voorstander is van een asielgrens-procedure aan de buitengrenzen. Kan zij bevestigen dat het zich achter de opvatting van de Polen schaaft dat het aanvragen van asiel alleen dient te gebeuren op door Polen aangewezen grensposten?

Migratiepact

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het Franse standpunt af te tasten of er draagvlak is voor het hervormen van het Europese asielbeleid in fases. Met deze fases probeert Frankrijk de impasse te doorbreken. Wat is het standpunt van de Staatssecretaris inzake het Franse voorstel het Europese asielbeleid in fases te hervormen? Waar liggen de prioriteiten en waar wijkt dat af van het Franse voorstel? Hoe gaat de Staatssecretaris beoordelen of het Franse voorstel voor hervorming van het Europese asiel en migratiebeleid haalbaar is? Welke termijn geeft de Staatssecretaris zichzelf te beoordelen of Nederland moet gaan deelnemen aan een kopgroep of dat het Franse hervormingsvoorstel voldoende kans van slagen heeft?

Schengen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de gedachteswisseling aangaande de toekomst van het Schengengebied. Deze leden vernemen graag op welke termijn de Tweede Kamer de inzet van de Staatssecretaris kan verwachten. Deze leden merken bovendien op dat enkele lidstaten de mogelijkheden tot het opwerpen van fysieke barrières willen opnemen aan de buitengrenzen en vernemen graag of de Staatssecretaris zich achter een dergelijke oproep kan scharen.

2. Vragen en opmerkingen vanuit de D66-fractie

Migratiepact

De leden van de D66-fractie lezen dat het Voorzitterschap de komende maanden met een geleidelijke aanpak wil proberen stappen te zetten om het migratie- en asielpact dichterbij te brengen. Deze leden steunen deze inzet van harte, en delen de mening dat voortgang gewenst is om te komen tot een humaan en effectief gezamenlijk Europees asielsysteem.

Hoe verwacht de Staatssecretaris dat het Voorzitterschap «een vorm van solidariteit met de buitengrensstaten» voor zich ziet? Wat wordt bedoeld met de uitspraak dat hij bij de bespreking van vormen van solidariteit de implementatie van het huidige Dublin acquis «in oogschouw wil nemen»? Deze leden zien dat het huidige Dublin acquis niet overal goed is doorgevoerd, maar zijn van mening dat als het gaat om gezamenlijk Europees asielbeleid, er een goede balans moet zijn tussen verantwoordelijkheid en solidariteit, waarbij zoveel mogelijk lidstaten hun verantwoordelijkheid nemen, en daarbij dus ook moeten durven zelf een stap naar voren te zetten, in plaats van altijd eerst te verwijzen naar de verantwoordelijkheden van andere lidstaten en af te wachten. Dit sluit bovendien aan bij de afspraken uit het coalitieakkoord waarin staat dat »Nederland intensief samen[werkt] met gelijkgezinde landen en waar nodig kopgroepen [vormt] om tot oplossingen te komen, bijvoorbeeld op de gebieden klimaat, migratie, veiligheid, handel en het tegengaan van belastingontwijking» en »het onder druk staan» van o.a. »mensenrechten een voortrekkersrol van Nederland vraagt». Het weigeren of beperkt bijdragen aan solidariteit door te verwijzen naar het Dublin acquis zou hier niet bij aansluiten volgens deze leden en zij vragen de Staatssecretaris dit te onderschrijven. Hoe gaat de Staatssecretaris zich concreet inzetten om deze balans te bewaken? Hoe gaat Nederland deze voortrekkersrol invullen?

Tevens is in het coalitieakkoord afgesproken dat «In deze kabinetsperiode werken we aan een fundamentele herziening van het gezamenlijke Europese asielsysteem (GEAS) zoals voorgesteld door de Europese Commissie en neergelegd in de kabinetsappreciatie, maar, als dit niet snel genoeg gaat, we hieraan verder [werken] met een kopgroep van gelijkgestemde lidstaten». Daarom vragen de leden van de D66-fractie hoe de Staatssecretaris zich gaat inspannen haast te maken met de voortgang van dit gezamenlijke Europese asielbeleid en wanneer hij zal besluiten om, indien dit niet voldoende vaart maakt, over te gaan tot een kopgroep van gelijkgestemde lidstaten. Is hij in dit verband bereid zich aan te sluiten bij Duitsland en Italië die hebben aangekondigd in een kleinere coalitie de leiding te willen nemen als het gaat om het migratiepact? Zo nee, waarom niet?

Pushbacks

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van twee position papers van de Commissie Meijers en van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) alsook de bijdragen van Frontex tijdens het rondetafelgesprek over pushbacks in de Tweede Kamer.

In de bijdrage van de ACVZ wordt onder meer aangegeven dat Nederland mogelijk juridisch (mede)verantwoordelijk is voor het schenden van mensenrechten aan de Europese buitengrenzen. Nederland is, zo schrijft de ACVZ, «gebonden zich in te zetten om mensenrechten te (doen) respecteren en te beschermen. Nederland moet alles doen wat redelijkerwijs binnen het vermogen ligt om schendingen van mensenrechten te voorkomen of de schade ervan te beperken.» Alhoewel het kabinet zich in woorden wel regelmatig uitspreekt tegen pushbacks, is meer nodig, zo geeft ook de ACVZ aan.

Bovenstaande leden vragen de Staatssecretaris te reageren op de aanbevelingen van de ACVZ, waarin zij stellen dat Nederland ten alle tijden moet voorkomen dat Nederlands personeel en materiaal wordt gebruikt voor het schenden van mensenrechten zoals bij pushbacks, dat er duidelijke afspraken gemaakt moeten worden bij wie welke verantwoordelijkheid ligt, en tot slot dat de rechtsbescherming van migranten die te

maken hebben gekregen met «wangedrag in het kader van de EU-grensbescherming» moet worden versterkt. Hierbij wordt expliciet gewezen op de rol van Nederland, naast de rol die de EC heeft en die de Staatssecretaris zelf vaak benadrukt. Kan de Staatssecretaris op al deze punten individueel reageren? Kan de Staatssecretaris ook expliciet ingaan op de vraag of hij nu alles doet wat redelijkerwijs binnen zijn vermogen ligt om deze schendingen te voorkomen? Zo nee, waarom niet en is Staatssecretaris alsnog bereid zich hiervoor in te spannen? Voorts vragen deze leden of de Staatssecretaris het eens is met de aanbevelingen van de Commissie Meijers inzake lopende gezamenlijke operaties, dat het belangrijk is dat «iedere zorg met betrekking tot mogelijke pushbacks (zowel specifiek als algemeen) direct wordt gecommuniceerd aan de bevoegde Frontex coördinerend (artikelen 43, lid 3 en 44, lid 3), deelnemende Nederlandse grenswachten geïnstrueerd [zijn] bevelen die zouden kunnen resulteren in pushbacks te negeren, deelnemende Nederlandse grenswachten in voorkomend geval (disciplinair) worden gesanctioneerd voor deelname aan pushbacks (artikelen 43, lid 5 en 111, lid 7) en gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid Frontex te verzoeken zijn activiteiten te staken wanneer pushbacks plaatsvinden (artikel 46, lid 2).»? Kan de Staatssecretaris op al deze vier punten individueel reageren? Indien de Staatssecretaris het niet hiermee eens is, waarom niet?

Is de Staatssecretaris bereid er zorg voor te dragen dat deze punten worden opgenomen in de nieuwe Frontex verordening? Is de Staatssecretaris bereid Nederlandse steun afhankelijk te maken van bovenstaande afspraken? Zo nee, waarom niet? Heel concreet, is de Staatssecretaris bereid, zolang Polen pushbacks als legaal middel ziet, geen steun te leveren aan de Frontex inzet in Polen?

Kabinetsappreciatie Commissievoorstel maatregelen transport tegen migrantensmokkel

De leden van de D66-fractie steunen de inzet van het kabinet tegen migrantensmokkel. Mensensmokkel is verwerpelijk en brengt kwetsbare mensen in een nog kwetsbaardere positie. Deze leden delen de mening dat het belangrijk is de twijfels over de juridische grondslag van de maatregelen op te helderen. Tegelijkertijd zijn de leden van de D66-fractie van mening dat ondanks dat migrantensmokkel moet worden aangepakt, het helpen van migranten nooit strafbaar mag worden – niet binnen Europa, maar zeker ook niet in Nederland. Deze leden hebben echter geluiden gehoord dat de politie in Nederland mensen die asielzoekers naar Ter Apel brengen om daar een asielaanvraag te doen waarschuwt dat ze een strafbaar feit plegen en dat zij in sommige gevallen worden vastgehouden voor verhoor. Dat lijkt deze leden onbestaanbaar, en zij vragen dan ook aan de Staatssecretaris dit op te helderen, aan te geven of zij deze geluiden kunnen bevestigen, en zo ja de politie er op willen aanspreken dat dit nooit de bedoeling kan zijn.

Fiche: Voorstel voor een Raadsbesluit betreffende voorlopige noodmaatregelen ten behoeve van Letland, Litouwen en Polen

De leden van de D66-fractie lezen in de beantwoording van schriftelijke vragen van onder andere de D66-fractie dat de Staatssecretaris op de vraag over hoe tijdelijk de voorstellen van de EC zijn, antwoordt dat «de maatregelen voor wat betreft het terugkeerproces niet nieuw [zijn], maar een explicitering van een mogelijkheid om de terugkeerrichtlijn buiten toepassing te laten in zaken waarin de grens illegaal is overschreden. Dat dit kan voortduren, is dus niet een effect van de regeling, maar een mogelijkheid die deze lidstaten hoe dan ook hebben». Daarmee erkent de

Staatssecretaris dus indirect dat van tijdelijke maatregelen dus eigenlijk geen sprake is, terwijl het wel zo wordt gepresenteerd. Kan de Staatssecretaris daarop reflecteren? Hoe verhoudt de explicitering die kan leiden tot het voortduren van de maatregelen, zich tot de tijdelijkheid die wordt betracht bij het besluit? Deze leden vragen voorts hoe de Staatssecretaris kijkt naar de eisen van Polen, waarin zij onder andere de mogelijkheid willen (houden) pushbacks uit te voeren, en indien dit niet lukt dat Belarus tot veilig land wordt verklaard.

Voorts vragen deze leden, ondanks dat de EC de hoeder is van de Europese verdragen, welke stappen de Staatssecretaris nog kan zetten door er bij de lidstaten op aan te dringen wetgeving die pushbacks legaliseert in te trekken. In hoeverre is dit momenteel onderwerp van gesprek binnen de JBZ-Raad? Worden nog sancties overwogen als blijkt dat lidstaten blijven weigeren deze wetgeving in te trekken? Welke opties zijn er om lidstaten hiertoe te bewegen? Welke verantwoordelijkheid ziet de Staatssecretaris hier voor zichzelf, gelet op de opmerkingen die hierover zijn gemaakt door de ACVZ en de Commissie Meijers waar eerder in deze inbreng naar is verwezen? Is de Staatssecretaris bereid deze lidstaten terug te fluiten indien zij middels deze wetgeving weigeren de afspraken die wij hebben in de EU te respecteren, zoals is afgesproken in het coalitieakkoord («Lidstaten die gedeelde waarden, afspraken of de democratische rechtsstaat schenden worden teruggefloten, o.a. via het rechtsstaatmechanisme.»)?

In dezelfde vragen geeft de Staatssecretaris bij de juridische basis voor de noodmaatregelen aan: «Volgens het Hof moet deze noodsituatie worden begrepen in de zin van het vereiste van een voldoende nauwe band tussen de betrokken noodsituatie en de plotselinge toestroom van onderdanen van derde landen. Om deze band vast te stellen, kan bijvoorbeeld gekeken worden naar de aanzienlijke druk op het asielstelsel in de betreffende landen en de toestroom van migranten in een bepaalde periode.» Tegelijk staat in de beantwoording dat «Het aantal pogingen om de EU-grens over te steken in Polen, Litouwen en Letland is onder meer door deze acties gedaald. Echter, in de periode 20 december 2021–9 januari 2022 zijn er nog 1.897 pogingen om de grens irregulier over te steken verhinderd door de betrokken lidstaten.» De leden van de D66-fractie zijn verbaasd dat 90 pogingen (geen individuen) per dag om de meer dan 600 kilometer lange grens tussen Belarus en Polen over te steken wordt aangemerkt als een noodsituatie die blijkbaar als voldoende juridische basis wordt gezien voor zulke zware extra maatregelen. Hoewel er misschien een procentuele stijging is ten opzichte van eerdere grensovergangen met Belarus, kunnen voornoemde leden zich toch lastig voorstellen dat deze druk momenteel onhoudbaar is. Kan de Staatssecretaris hierop, en met name op de noodzaak en de proportionaliteit van deze maatregelen reflecteren? Kan de Staatssecretaris aangeven hoe, als dit soort maatregelen op deze basis worden genomen, voorkomen gaat worden dat de maatregelen op den duur volkomen worden uitgehoud?

Toekomst Schengengebied en herziening Schengengrenscore

De leden van de D66-fractie begrijpen dat de Staatssecretaris positief staat tegenover een EU-brede bindende lijst bij pandemieën. Kan worden toegelicht wat wordt bedoeld met de opmerking dat er ruimte moet zijn voor «flexibiliteit, met name als het gaat om de definitie van «essentiële reizen». Voorts zijn deze leden er voorstander van dat in elk geval duidelijkheid geboden moet worden aan mensen met familieleden en geliefden buiten Europa. Deelt de Staatssecretaris de mening dat familieleden en geliefden elkaar in principe altijd zouden moeten kunnen bezoeken gedurende een pandemie, desnoods met een quarantaineplicht

en een visum waar relevant? De afgelopen twee jaar gedurende de pandemie hebben deze leden veel pijnlijke situaties gezien waarin families en geliefden lang van elkaar gescheiden waren vanwege reisbeperkingen, en dit zou volgens hen in de toekomst niet nodig moeten zijn.

Griekse eilanden

De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris een update kan geven hoe het gaat op de Griekse eilanden. Deze leden krijgen signalen dat honger dreigt voor bewoners van verschillende kampen. Tevens wordt de toon van de Griekse regering jegens migranten steeds harder. Welke steun levert Nederland nog aan Griekenland als het bijvoorbeeld gaat om humanitaire hulp of het leveren van medewerkers van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)? In hoeverre is voor de problematiek op de Griekse eilanden nog voldoende aandacht binnen de JBZ-Raad en bij de andere lidstaten?

3. Vragen en opmerkingen vanuit de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie zijn tegen iedere vorm van EU-bemoeienis. In diverse overleggen met de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid hebben deze leden reeds hun ongenoegen geuit over het Europese asiel- en migratiepact. Dankzij de huidige EU-regels heeft Nederland geen zeggenschap meer over het toelatings- en uitzettingsbeleid, met alle gevolgen van dien. Deelt de Staatssecretaris de mening dat het beter voor Nederland is als Nederland het asiel- en migratiebeleid weer in eigen handen neemt? Zo nee, waarom niet? Deelt de Staatssecretaris de opvatting dat Nederland te allen tijde zelf moet kunnen blijven bepalen wie tot Nederland wordt toegelaten en wie niet? Zo nee, waarom niet? Wat vindt de Staatssecretaris van het voorstel van Hongarije de toegang tot asiel volledig op te schorten, om zo instrumentalisering van migranten daadwerkelijk een halt toe te roepen? Hoeveel asielzoekers hebben inmiddels via de Belarusroute Nederland bereikt? Hoeveel van hen zijn inmiddels teruggestuurd?

4. Vragen en opmerkingen vanuit de SP-fractie

Pushbacks

De leden van de SP-fractie willen graag de reactie van de Staatssecretaris op de publicatie van de ACVZ waarin wordt gesteld dat Nederland aansprakelijk kan worden gesteld wanneer bij de grensbewaking internationale regels worden overtreden. Deelt de Staatssecretaris deze zorg? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat doet de Staatssecretaris eraan bij de Europese samenwerking op het terrein van grensbewaking het overtreden van internationale regels te voorkomen? Hoe wordt voorkomen dat EU-gelden of andere middelen worden gebruikt voor pushbacks?

Situatie aan de Wit-Russische grens

De leden van de SP-fractie willen stilstaan bij de situatie aan de grens met Wit-Rusland. Daarom informeren zij bij de Staatssecretaris hoe het kabinet Rutte-IV aankijkt tegen de noodwetgeving die Brussel in december heeft voorgesteld. Staat de Staatssecretaris achter de nut en noodzaak van die noodwetgeving?

Klopt het dat in het COREPER afgelopen vrijdag geen akkoord is bereikt over het voorstel voor een Raadsbesluit inzake noodmaatregelen voor Polen, Litouwen, Letland op het gebied van asiel? Volgens berichtgeving heeft Polen in het COREPER opnieuw bezwaren geuit tegen het Raadsbe-

sluit en nieuwe verzoeken ingediend voor meer uitzonderingen op het EU-asielrecht. Hoe gaat dit nu verder?

Migratiepact

De leden van de SP-fractie zijn benieuwd naar het standpunt van de Staatssecretaris inzake het Europese migratiepact. Wat zijn de verwachtingen? Duitsland heeft inmiddels een nieuwe regering en Frankrijk is thans voorzitter van de Europese Raad. Italië en Duitsland hebben aangekondigd samen met een voorstel te komen om tot een kopgroep te komen en Frankrijk heeft een nieuwe aanpak gelanceerd om het migratiepact vooruit te krijgen. Hoe welwillend staat de Staatssecretaris tegenover de Duits-Italiaanse coalitie om een kopgroep te vormen?

Griekenland

De leden van de SP-fractie spreken hun bezorgdheid uit over de situatie van vluchtelingen in Griekenland. De Griekse regering blijft massaal asielaanvragen afwijzen omdat de vreemdelingen veilig naar Turkije kunnen reizen. Feit is tevens dat Turkije sinds de uitbraak van corona geen vluchtelingen meer opneemt. De EC heeft Griekenland inmiddels gesommeerd daarom de vluchtelingen alsnog in de procedure op te nemen. Steunt de regering deze oproep? Graag ontvangen voornoemde leden een reactie van de Staatssecretaris.

In de tussentijd verslechtert de situatie onder de Griekse vluchtelingen. Er komen noodsignalen over hongersnood en tekorten aan andere primaire levensbehoeften. Is de Staatssecretaris bekend met deze signalen? Hoe monitort de Staatssecretaris de situatie van vluchtelingen in Griekenland? Is de Staatssecretaris bereid humanitaire bijstand te verlenen aan de vluchtelingen die in Griekenland vast zijn komen te zitten? Graag ontvangen de aan het woord zijnde leden een reactie van de Staatssecretaris.

5. Vragen en opmerkingen vanuit de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda. Ondanks de bedenkingen die meerdere lidstaten hebben bij de noodwetgeving om Polen, Litouwen en Letland flexibeler te laten omgaan met Europese asielnormen, hebben deze leden nog altijd grote zorgen over de eventuele uitvoering hiervan. Is de Staatssecretaris van mening dat de implementatie gezien de afnemende aankomsten van asielzoekers en vluchtelingen bij de Poolse-Belarussische grens niet noodzakelijk is? Is de Staatssecretaris bereid deze positie tijdens de JBZ-Raad in te nemen? Zo nee, waarom niet? Mochten de noodmaatregelen nog wel worden uitgevoerd, hoe zal het recht om asiel aan te vragen worden gewaarborgd als dit alleen kan bij «speciale grensposten»? Is het de Staatssecretaris al duidelijk hoe de EC ervoor gaat zorgen dat fundamentele rechten van asielzoekers worden gewaarborgd bij de uitvoering van de noodmaatregelen? In dit kader is het schandalig dat er nog altijd geen toegang is voor hulporganisaties, EU-agentschappen of de media tot het grensgebied. Is de Staatssecretaris bereid zijn onvrede over deze gang van zaken te uiten tijdens deze JBZ-Raad? Aangaande het Poolse voornemen om Europese fondsen aan te spreken om grenshekken te bouwen, deelt de Staatssecretaris de mening dat deze fondsen niet voor dit doelinde moeten worden ingezet en dat de toegang van hulporganisaties, EU-agentschappen en de media tot het gebied eerst moet worden gegarandeerd, voordat überhaupt sprake kan zijn van Europese hulp bij de verschillende vormen van grensbewaking? Zo nee, waarom niet?

Verder maken de leden van de PvdA-fractie zich zorgen over blijvende berichten over pushbacks aan de Europese buitengrenzen. Deelt de Staatssecretaris de mening dat inmiddels voldoende bewijs is verzameld over het bestaan van deze pushbacks aan de Europese buitengrenzen? Zo ja, is de Staatssecretaris bereid bij de EC te pleiten een rechtszaak te starten tegen lidstaten die zich schuldig maken aan het uitvoeren van pushbacks? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Aangaande de onderhandelingen voor de nieuwe grenscode, wijzen de leden van de PvdA-fractie met name op problematische voorstellen aangaande het onderwerp «instrumentalisering». Kan de Staatssecretaris garanderen dat er geen expliciete verwijzing naar het opwerpen van fysieke barrières in de tekst wordt opgenomen? Net als in het kader van de noodmaatregelen voor Polen, Litouwen en Letland, maken de voorgenoemde leden zich zorgen dat de maatregelen leiden tot inperking van het recht op het aanvragen van asiel. Deelt de Staatssecretaris de zorgen dat voorkomen moet worden dat maatregelen het recht op het aanvragen van asiel weliswaar op papier overeind laten maar in de praktijk ervoor zorgen dat dit recht *de facto* niet kan worden benut? Zo ja, in hoeverre speelt dit mee tijdens de inbreng van de Staatssecretaris tijdens de JBZ-Raad? Zo nee, waarom niet?

6. Vragen en opmerkingen vanuit de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met de nodige bezorgdheid kennisgenomen van de stukken ten behoeve van de Informele JBZ-Raad d.d. 3 en 4 februari 2022. De situatie bij de EU-buitengrenzen met Belarus is volgens deze leden zeer zorgelijk, en dan met name de humanitaire omstandigheden waarin vluchtelingen zich bevinden die bescherming in de EU zoeken. Deze leden begrijpen dat de Staatssecretaris het grensgebied tussen Litouwen en Belarus heeft bezocht. Voornoemde leden zijn erg benieuwd naar zijn ervaringen, meer in het bijzonder in de wijze waarop Nederlandse functionarissen betrokken zijn bij het Frontex grenstoezicht. Het is deze leden namelijk opgevallen hoe weinig concrete informatie wordt gegeven over dit grenstoezicht en vooral over de vraag in hoeverre daarbij de fundamentele mensenrechten worden nageleefd. Klopt het dat de Frontex mensenrechtenofficier melding heeft gemaakt van meerdere incidenten welke betrekking hebben op schendingen van fundamentele rechten in het grensgebied tussen Litouwen en Belarus? Zo ja, hoeveel meldingen van mogelijke schendingen van fundamentele rechten zijn er gerapporteerd of geregistreerd sinds Nederlandse officieren deelnemen aan de Frontex missie?

Is de Staatssecretaris bereid deze rapportages en zijn appreciatie van de constatering en eventuele aanbevelingen naar de Kamer te sturen? Is de Staatssecretaris bereid in de JBZ-Raad te pleiten voor meer openbaarheid over Frontex operaties?

Deelt de Staatssecretaris de mening dat er des te meer reden is voor het versterken van het publieke en politieke toezicht op Frontex nu bijvoorbeeld journalisten en NGO's structureel en consequent de toegang tot bepaalde grensgebieden wordt ontzegd? Is de Staatssecretaris bereid dit aan de orde te stellen bij zijn collega's? Zo nee, waarom niet?

Hoe verhoudt Nederland zich tot de landen waar Frontex opereert die maatregelen nemen of wetgeving hebben waardoor het praktisch moeilijk of onmogelijk wordt gemaakt om asiel aan te vragen in desbetreffende lidstaat, bijvoorbeeld door het onbereikbaar maken van asielposten? Kan de Staatssecretaris met zekerheid stellen dat de grensposten op de Europese grens met Belarus toegankelijk zijn voor asielzoekers en op welke manier wordt dit gemonitord? Is de Staatssecretaris op de hoogte van het aantal asielaanvragen welke in desbetreffende landen zijn

ingediend bij grensposten, sinds deze landen nieuwe wetgeving indienden waarmee asielzoekers mochten worden geweigerd aan de grens en doorverwezen werden naar grensposten? Zo ja, hoeveel asielaanvragen zijn dit?
Deze leden weten dat Nederland eerder aandacht heeft gevraagd voor humanitaire toegang tot het grensgebied. Hoe is het daar nu mee gesteld?

In het rondetafelgesprek over pushbacks hebben de leden van de GroenLinks-fractie kennisgenomen van de manier waarop andere EU-lidstaten optreden tegen misstanden bij Frontex operaties. Landen als Zweden staken hun medewerking als mensenrechtenschendingen dreigen.

Hoe gaat Nederland om met dit soort risico's? Hoe verhoudt Nederland zich tot indirecte mensenrechtenschendingen, zoals het praktisch moeilijk of onmogelijk maken van het aanvragen van asiel in een EU-lidstaat door het onbereikbaar maken van asielposten en het onvoldoende bescherming bieden aan kwetsbare personen?

Klopt het dat landen als Polen, Litouwen en Letland niet de asielbescherming bieden die op basis van het EU-gemeenschapsrecht geboden moet worden? Zo ja, hoe verhoudt Nederland zich hiertoe, vooral gezien het feit dat Frontex officieren dienen te handelen op instructie van de lidstaat waar zij zich bevinden? Heeft de Staatssecretaris EU-lidstaten, welke dergelijke onrechtmatige nationale wetgeving hebben aangenomen, hierop aangesproken en is er zicht op het starten van een inbreukprocedure tegen desbetreffende landen?

De leden van de GroenLinks-fractie van GroenLinks juichen toe dat ook Nederland hecht aan naleving van de mensenrechten, maar deze leden lezen niet terug wat Nederland precies bijdraagt aan opvang, asielbeoordeling of humane terugkeer. De noodzaak van een nieuw Europees asiel- en migratiebeleid wordt steeds groter. Het coalitieakkoord staat vol voornemens, die vragen om realistische, onderbouwde, uitvoerbare voornemens. In dit verband vragen deze leden specifiek een uiteenzetting hoe de Staatssecretaris uitvoering geeft aan de belofte met gelijkgestemde lidstaten het voortouw te nemen.

Deelt de Staatssecretaris de mening dat de nieuwe wetgeving gericht op grensprocedures en screening aan de buitengrenzen, welke de druk op landen aan de Europese buitengrenzen verder zal verhogen, alleen dient te worden aangenomen wanneer dit gepaard gaat met een solidariteitsmechanisme om de onevenredige asieldruk eerlijker te verdelen?

Welke accenten legt de Staatssecretaris in de Nederlandse inzet op migratiepartnerschappen? Hoe waarborgt de Staatssecretaris dat deze partnerschappen in brede zin bijdragen aan economische ontwikkeling, stabilisering van de regio en regulering van ook voor ons noodzakelijke arbeidsmigratie?

7. Vragen en opmerkingen vanuit de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de agenda met betrekking tot het thema asiel en migratie van de JBZ-Raad. Zij hebben naar aanleiding daarvan een aantal vragen en opmerkingen.

Situatie aan Wit-Russische grens

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben begrip voor de moeilijke situatie waar de lidstaten Polen, Litouwen en Letland voor zijn komen te staan in de afgelopen maanden als gevolg van de pogingen van de

Wit-Russische regering om grote groepen migranten uit derde landen over de grens naar deze lidstaten te sturen. Zij hebben net als het kabinet wel vragen over nut en noodzaak van de noodmaatregelen die de EC nu heeft voorgesteld. Zo vragen zij wat de bedoeling is van het verlengen van grensdetentie. Wat hebben deze lidstaten aangegeven hiermee precies te willen bereiken? Kan de Staatssecretaris hier iets over zeggen? In de lidstaten die al langer met een hogere instroom te maken hebben, zoals Griekenland en Italië gelden immers ook geen uitzonderingen op de regels. Inmiddels, zo hebben deze leden begrepen, heeft Polen aangegeven dat de voorgestelde noodmaatregelen voor hen niet ver genoeg gaan. Kan de Staatssecretaris aangeven wat Polen dan nog meer wil? Deze leden lezen in het verslag van de JBZ-Raad van december 2021 dat er aandacht is geweest voor humanitaire hulp aan beide zijden van de grens. Wat is het resultaat daarvan geweest? Is er sprake van toegang van humanitaire hulp aan de Wit-Russische kant van de grens? Er zou sprake zijn van nog 3.000 tot 5.000 mensen die zich in het gebied bevinden. Is bekend of dit aan de Wit-Russische kant van de grens is, in het niemandsland of binnen de grenzen van de lidstaten? Verhindert Wit-Rusland deze mensen terug te keren?

Klopt het overigens dat push backs door het Poolse parlement zijn toegestaan en wordt dit in praktijk gebracht? Zo ja, welke consequenties moet dit volgens de Staatssecretaris hebben? Gaat de Staatssecretaris bij de EC aandringen op een inbreukprocedure of is de Staatssecretaris van mening dat eerst nog andere effectieve stappen gezet kunnen worden? Zo ja, welke?

Schengen (Kroatië)

De leden van de ChristenUnie-fractie zouden ook graag duidelijk op een rij hebben welke wijzigingen nu precies voorgesteld worden bij de herziening van de Schengen-grenscore. Ten aanzien van het voorgestelde monitoring-mechanisme zouden zij graag willen weten wat dit precies gaat inhouden: wie gaat wat monitoren?

Hoe zit het ondertussen met het rapport over pushbacks in Kroatië waarvan de publicatie tot nu toe werd vertraagd, omdat de Kroatische autoriteiten geen toestemming ervoor gaven. Is dat rapport er nu? Zo nee, hoe lang blijven we daar op wachten? Het is mooi dat Nederland iedere keer wanneer er sprake is van push backs aangeeft dat het niet mag, maar als het daarbij blijft en er geen actie ondernomen wordt om er een einde aan te maken, dan is dat niet voldoende. Deelt de Staatssecretaris deze mening? Kan het als voorwaarde worden gesteld voor het verkrijgen van verdere EU-fondsen of voor de discussie rondom de Schengenzone? Het is belangrijk dat er transparantie en duidelijkheid komt over de pushbacks. Deelt de Staatssecretaris de mening dat er geen positieve beslissing genomen kan worden over toetreding van Kroatië tot de Schengenzone zolang dat rapport er niet is, zolang er geen onafhankelijke en controleerbare monitoring afgesproken is en zolang er sprake blijft van push backs door Kroatië?

De toezegging van 3.100

In verschillende media is bericht dat EU-lidstaten hebben toegezegd 40.000 Afghaanse vluchtelingen te willen hervestigen, waarvan Nederland er zo'n 3.100 op zou nemen.¹ Het zou gaan om mensen die zich ingezet hebben voor de mensenrechten, specifiek ook vrouwenrechten, mensen

¹ <https://www.reuters.com/world/europe/germany-promises-take-25000-afghans-eu-document-2021-12-10/>.

die als journalist gewerkt hebben of voor de voormalige regering en die als gevolg daarvan nu gevaar lopen. Kan de Staatssecretaris dit toelichten? Uit welke brief of verslag blijkt deze toezegging en kan de Staatssecretaris die delen met de Kamer?

Migratiepact/Franse aanpak

Ten aanzien van de voortgang in de besprekingen rondom het migratiepact spreken de leden van de ChristenUnie-fractie de hoop uit dat de aanpak van het Franse voorzitterschap inderdaad tot vooruitgang zal leiden. Deze leden zouden willen weten wat de asielgrensprocedure precies inhoudt en waarin die verschilt van de huidige praktijk en de voorstellen van Europees commissaris Johansson. Voornoemde leden lezen met belangstelling over de plannen van Duitsland en Italië voor een kopgroep. Hebben deze landen al bij Nederland aangeklopt? Gaat de Staatssecretaris hier met hen over praten? Hoe staat de Staatssecretaris tegenover deze plannen?

Bindende lijst inreisverboden

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de positieve houding van Nederland ten aanzien van EU-breed bindende lijsten van landen waarvoor een inreisverbod moet gelden in verband met de pandemiebestrijding. Het lijkt deze leden verstandig dat Nederland hierbij om flexibiliteit vraagt. Hoe denkt de Staatssecretaris over de mogelijke situatie dat op grond van een dergelijke lijst mensen uit bepaalde landen niet meer in mogen reizen terwijl Nederland zelf eigenlijk geen inreisverbod voor het betreffende land had willen instellen?

Deze leden hebben wel zorgen als enkele lidstaten een dergelijke bindende lijst ook voor andere doeleinden zouden willen inzetten, aangezien Nederland daarmee een nationale bevoegdheid uit handen zouden geven. Wat voor doeleinden zijn hierbij genoemd en hoe denkt de Staatssecretaris hierover?

8. Vragen en opmerkingen vanuit de Volt-fractie

De leden van de Volt-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele JBZ-Raad 3–4 februari. Zij hebben wel een aantal vragen. Daarnaast hebben deze leden ook nog enkele vragen over de discussies betreffende de noodmaatregelen aan de grens met Belarus en het verslag van de vorige JBZ-Raad.

Conferentie over grensbeheer in Litouwen, 20–21 januari

Kan de Staatssecretaris aangeven welke mogelijkheden ter tafel zijn gekomen tijdens de conferentie om de EU-lidstaten met externe land- en zee grenzen beter te ondersteunen? Hoe staat Nederland tegenover deze verschillende mogelijkheden? Kan de Staatssecretaris aangeven wat Nederland concreet verstaat onder «robuust» beheer van onze buitengrenzen? Welke specifieke maatregelen steunt Nederland en/of heeft Nederland zelf aangedragen in dat kader?

Kan de Staatssecretaris uitweiden over wat Nederland verstaat onder «effectieve screening» en een «asielgrensprocedure»? Wat zijn de minimale criteria waar volgens Nederland aan voldaan moet worden om effectief te zijn? Welke specifieke voorstellen worden volgens de Staatssecretaris besproken in de discussie rondom het versterken van de buitengrenzen? Wat zijn de verwachtingen van het tijdspad met betrekking tot de voortgang op deze dossiers?

Veiligheid Europese grenzen

Wat zijn de verwachtingen van de Staatssecretaris over het tijdspad over de herziening van de Schengengrenscodex? Welke elementen hebben voor Nederland prioriteit? Kan een overzicht worden gegeven van het krachtenveld in de Raad? Kan concrete invulling worden gegeven aan het idee van «versterking van de buitengrenzen en verstevigde politieke sturing» door de lidstaten?

Kan de Staatssecretaris aangeven hoe de verordening van instrumentalisering van migranten zich verhoudt tot de herziening van de Schengengrenscodex? Kan worden uiteengezet wat de noodzaak en meerwaarde is van deze verordening? Hoe verhoudt deze verordening zich tot het al op de onderhandelingstafel liggende crisismechanisme, dat onderdeel is van het migratiepact? Wat was de Nederlandse inzet in de Raadswerkgroepen op het gebied van zowel de herziening van de Schengengrenscodex als de verordening instrumentalisering van migratie?

Migratiepact

Klopt het dat het Franse voorzitterschap voornemens is de pakketbenadering op het gebied van het asiel- en migratiepact in praktische zin los lijkt te laten? Kan de Staatssecretaris een indicatie geven van het krachtenveld in de Raad hierover? Hoe groot is de meerderheid binnen de JBZ-Raad die zich heeft geschaard achter de Franse geleidelijke aanpak van hervorming van het asielrecht? Zitten daar ook lidstaten bij die zich al jaren verzetten tegen kernelementen uit het migratiepact zoals Polen, Hongarije, Italië en Griekenland. Hoe zal Nederland ervoor pleiten dat er voldoende garanties zijn voor de beperkte uitvoering van deze implementatie? Op welke termijn zal Nederland pleiten voor evaluatie van dit experiment?

Welke maatstaf zal Nederland hanteren dat er ook voldoende aandacht blijft voor solidariteit? Hoe staat Nederland tegenover het Duits-Italiaanse initiatief een kopgroep op migratie te vormen? Overweegt de Staatssecretaris daarbij aan te sluiten? Welke andere lidstaten hebben interesse in deelname? Wat zouden in dit geval de uitgangspunten van voortgang zijn?

Voorstel voor een Raadsbesluit betreffende voorlopige noodmaatregelen ten behoeve van Letland, Litouwen en Polen

De leden van de Volt-fractie vinden het erg positief dat Nederland haar bedenkingen heeft uitgesproken over de noodzaak en proportionaliteit van de maatregel, specifiek met betrekking tot de garanties over de rechten van migranten. Kan de Staatssecretaris uitweiden over zijn zienswijze op de noodzakelijkheid van de maatregel, gezien de afnemende migratiedruk aan de buitengrenzen van de EU? Indien inderdaad sprake is van een afnemende migratiedruk, maar de Staatssecretaris nog steeds belang hecht aan de implementatie van de noodmaatregelen, hoe staat de Staatssecretaris dan tegenover het inperken van de duur van de noodmaatregelen?

Op welke punten zouden de noodmaatregelen voor verbetering vatbaar zijn? Zal Nederland voorstellen doen de noodmaatregelen op deze punten te verbeteren? Zo ja, welke? Kan de Staatssecretaris aangeven wat de stand van zaken is op dit voorstel? Op welke termijn is verdere besluitvorming in de Raad voorzien? Op welke wijze zal het advies van het EP worden meegewogen in het besluit van Nederland voor of tegen te stemmen in de Raad? Kan de Staatssecretaris een appreciatie geven van het advies van de juridische diensten van het EP, die zich sceptisch

hebben uitgelaten over de juridische grondslag van de noodmaatregelen? Kan de Staatssecretaris toezeggen dat deze noodmaatregelen een uitzondering op de regel zijn en dat zij niet permanent gemaakt zullen worden? Kan de Staatssecretaris in dat geval ook toezeggen dat Nederland zich expliciet uitspreekt tegen elke verordening, richtlijn of communicatie die deze noodmaatregelen als uitgangspunt neemt?

9. Vragen en opmerkingen vanuit de JA21-fractie

Geannoteerde agenda (Veiligheid Europese grenzen)

De leden van de JA21-fractie lezen dat de Staatssecretaris in de discussie met betrekking tot de Schengengrenscodex zegt aandacht te willen vragen voor belangrijke tekortkomingen zoals grootschalige secundaire migratiestromen binnen het Schengengebied. Tegelijkertijd weigert de Staatssecretaris gebruik te maken van de mogelijkheden die de Schengengrenscodex biedt om, in het geval van bedreiging van de openbare orde en/of de binnenlandse veiligheid en aanhoudende tekortkomingen bij de controles van de buitengrenzen, grenstoezicht in te voeren. Stuk voor stuk zaken die van toepassing zijn op de huidige asielcrisis waarin Nederland verkeert. Hoe rijmt de Staatssecretaris dit met elkaar? Onder welke omstandigheden is de Staatssecretaris wél bereid hier werk van te maken?

Vragen naar aanleiding van kabinetsreactie op het actieplan van het Lid Eerdmans over veiligelanders

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de aangekondigde pilot asielzoekers uit veilige landen «waar mogelijk» «vaker» in vreemdelingenbewaring te stellen gelet op het aantal personen uit deze groep dat nog voor het einde van de procedure met onbekende bestemming vertrekt? Op welk deel van de veiligelanders zou deze aanscherping betrekking kunnen hebben? Waarom wordt aangegeven dat het niet mogelijk is veiligelanders tijdens hun asielprocedure zonder «gegronde reden» in vreemdelingendetentie te plaatsen, terwijl dit blijkens de aangekondigde pilot voor een ieder geval een deel van hen wél geldt? Is het vaak met onbekende bestemming tijdens de procedure vertrekken (de aangegeven reden voor de pilot) volgens de Staatssecretaris nu wel of geen gegronde reden veiligelanders in vreemdelingenbewaring te zetten tijdens hun procedure? Zo ja, waarom gebeurt dit niet veel vaker? Is het de insteek van de Staatssecretaris deze (pilot)maatregel zo generiek mogelijk uit te rollen?

Klopt het dat Noord-Afrikaanse veiligelanders (zoals Marokkanen en Tunesiërs) zich in ieder geval in Budel vaak voordoen als Algerijnen om niet in de spoor 2-procedure te belanden? Hoeveel gevallen van personen die zich ten onrechte voordeden als Algerijn zijn er bekend sinds het besluit van de vorige Staatssecretaris om Algerije van de lijst met veilige herkomstlanden te schrappen? Wat is het inwilligingspercentage van asielverzoeken door Algerijnen (t/m april vorig jaar nagenoeg nul procent) sinds het besluit Algerije van de lijst met veilige herkomstlanden te schrappen?

In het coalitieakkoord van het vorige kabinet stonden maatregelen opgenomen om druk te zetten op (veilige) herkomstlanden die weigeren uitgeprocedeerde onderdanen terug te nemen, waaronder het intrekken van landingsrechten, het stopzetten c.q. weigeren van visa (o.a. aan inwoners, overheidsbeambten en hooggeplaatsten) en het stopzetten van ontwikkelingshulp. Erkent de Staatssecretaris dat hier de afgelopen jaren volstrekt onvoldoende werk van is gemaakt? Zo ja, houdt dat in, dat

dergelijke drukmiddelen de komende jaren wél krachtig ingezet gaan worden?

Waarom is in het coalitieakkoord gekozen voor het aanpassen van het middel «ongewenstverklaring» om deze ook op uitgeprocedeerde asielzoekers te kunnen toepassen in plaats van het strafbaar stellen van illegaliteit? Moet het middel van ongewenstverklaring voor personen uit deze groep in de plannen van de Staatssecretaris individueel worden opgelegd?

Erkent de Staatssecretaris dat de belangrijkste werking die uitgaat van een daadwerkelijke strafbaarstelling van illegaliteit, namelijk het verblijf als zodanig als grond om personen te kunnen vastzetten, niet van toepassing is op de gekozen route van het individueel kunnen opleggen van een ongewenstverklaring? Zo nee, waarom niet? Waarom ziet de Staatssecretaris niets in het strafbaar stellen van illegaliteit?

10. Vragen en opmerkingen vanuit de DENK-fractie

Polen/ Wit-Rusland: grensbewaking

De leden van de DENK-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de conferentie over het grensbeheer in Polen en Wit-Rusland. Deze leden hebben naar aanleiding van de reactie een aantal vragen en opmerkingen. Zij onderschrijven de noodzaak van het blijven benadrukken van de bescherming van mensenrechten, binnen de kaders van internationale verdragen, wanneer het gaat om grensbescherming. Deze leden vragen de Staatssecretaris hier meer aandacht voor te vragen in Europees verband. Kan de Staatssecretaris een update geven over de huidige situatie aan de grenzen van Polen en Wit-Rusland. Weet de Staatssecretaris hoeveel migranten er momenteel nog klem zitten in het grensgebied? Heeft de Staatssecretaris zicht hoeveel mensen er zijn gestorven op het grensgebied? De leden van de DENK-fractie vragen of de Staatssecretaris een nadere toelichting kan geven op het standpunt van de Nederlandse regering wat betreft de noodmaatregel om Polen, Litouwen en Letland tijdelijk flexibeler te laten omgaan met Europese asielnormen. Neemt de Staatssecretaris volledig afstand van dit voorstel?

De leden van de DENK-fractie vragen of de Staatssecretaris een nadere toelichting kan geven over het standpunt van de Nederlandse regering wat betreft het versterken van de buitengrenzen aan de hand van een nieuwe omheining van 186 kilometer, die mensenrechtenorganisaties ongerust maken. Is de Staatssecretaris zich bewust van de afscherming van het gebied? Acht de Staatssecretaris het toelaatbaar dat de grenzen compleet afgeschermd zijn voor buitenstaanders, waardoor het onduidelijk is wat er gebeurt met de migranten in dat gebied?

De leden van de DENK-fractie vragen een nadere toelichting wat betreft de verwachtingen van de Staatssecretaris over het voorstel van de garanties over de rechten van migranten en de verzekering dat migranten in basisbehoeften worden voorzien, opgevraagd door de werkgroep asiel van Nederland, België, Luxemburg, Zweden en Finland. Kan de Staatssecretaris een stand van zaken geven op dit voorstel en de termijn waarop verdere besluitvorming in de Raad is voorzien?

Migratiepact

De leden van de DENK-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de pact op asiel en migratie. Deze leden onderschrijven het belang van een humaan en effectief gezamenlijk Europees asielsysteem, waarin alle

lidstaten de eigen verantwoordelijkheid nemen. Zij hebben hier wel enkele vragen over. De leden van de DENK-fractie vragen de Staatssecretaris hoe groot de meerderheid binnen de JBZ-Raad is, die zich heeft geschaard achter de Franse geleidelijke aanpak van hervorming van het asielrecht. Voornoemde leden vragen de Staatssecretaris of Nederland zich verzet tegen elementen van het migratiepact en welke elementen dat zijn. Zijn er lidstaten, die zich verzetten tegen kernelementen uit het migratiepact?

Schengengebied

De leden van de DENK-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de toekomst van het Schengengebied. Deze leden onderschrijven het belang van vrij reizen en het zorgen voor voldoende veiligheid. Ook onderschrijven deze leden de noodzaak voor een verbeterde informatie-uitwisseling tussen lidstaten, in het kader van criminaliteitsbestrijding en in het bijzonder in de aanpak van ondermijning. De leden van de DENK-fractie vragen de Staatssecretaris op welke termijn zij de inzet deelt van het Schengenpakket met de Kamer.

De leden van de DENK-fractie vragen de Staatssecretaris wat de positie is van Nederland wat betreft het voorstel van de EC met betrekking tot het meer toestaan dat grensposten worden gesloten aan de buitengrenzen en dat de surveillance wordt geïntensiveerd. Deelt de Staatssecretaris de mening dat dit de asielprocedures verder uitholt en dat dit onwenselijk is?

11. Vragen en opmerkingen vanuit de BIJ1-fractie

Het lid van de BIJ1-fractie heeft kennisgenomen van de geannoteerde agenda informele JBZ-Raad 3–4 februari 2022, het voorstel voor een Raadsbesluit betreffende voorlopige noodmaatregelen ten behoeve van Letland, Litouwen en Polen, de reactie op actieplan van het lid Eerdmans over Veiligelanders en de voortgang Integrale Migratieagenda. Het lid is zeer teleurgesteld in de aanhoudende focus van de Staatssecretaris die het beschermen van grenzen prioriteert boven het beschermen van mensen.

Geannoteerde agenda informele JBZ-Raad 3–4 februari 2022

Het lid van de BIJ1-fractie leest met teleurstelling dat de nieuwe Staatssecretaris ervoor heeft gekozen allereerst het belang dat Nederland hecht aan een robuust beheer van de buitengrenzen te onderstrepen, waarbij het kader van internationale verdragen als een voetnoot toegevoegd lijken te worden. Het lid is van mening dat niet de bescherming van de grenzen, maar juist de bescherming van mensen en hun fundamentele rechten centraal moeten staan in het asiel- en migratiebeleid, zowel in het Europees als in het Nederlands beleid. In dat opzicht vindt het lid het dan ook zorgelijk dat de Staatssecretaris heeft aangegeven dat het wat Nederland betreft, registratie en effectieve screening aan de buitengrens noodzakelijk zijn. Het lid vraagt wat «registratie» en «effectieve screening» volgens de Staatssecretaris exact zouden moeten inhouden en hoe dit precies in verband staat met het recht op asielaanvraag, het recht op privacy en andere fundamentele mensenrechten.

Het lid van de BIJ1-fractie vraagt naar de exacte manieren, maatregelen en locaties waar momenteel aan reguliere en veilige migratieroutes worden gewerkt in Europees verband (juist en vooral waar het mensen op de vlucht betreft, mensen die zich gedwongen zien gebruik te maken van irreguliere migratieroutes en arbeidsmigranten), wat de bijdrage van Nederland daaraan is en waar Nederland die inzet nog verder kan vergroten. Het lid vraagt in dat kader speciaal aandacht voor de aangenomen motie-Simons (Kamerstuk 27 925, nr. 795).

Voortgang Integrale Migratieagenda

Het lid van de BIJ1-fractie is tevens bedroefd te lezen dat onverminderd wordt ingezet in het versterken van de opvang en bescherming voor vluchtelingen en andere ontheemde mensen in de «regio». Het is immers al lang en breed bekend dat een overgrote meerderheid van mensen op de vlucht en andere ontheemde groepen reeds opgevangen worden in de regio. Dit neemt echter niet weg dat westerse inmenging in dezelfde betreffende regio's over de afgelopen decennia tot eeuwen er mede voor hebben gezorgd dat de betreffende regio's niet over voldoende middelen, gelden en materialen beschikken om menswaardige opvang te bieden. Bovenal is het lid van mening dat het, juist in het kader van de Nederlandse rol in imperialistische oorlogen, expansie en uitbuiting, onze verantwoordelijkheid is in een ongelijk geopolitiek speelveld ieder mens een duurzame en menswaardige toekomst te bieden. Of dat nu binnen of buiten onze landsgrenzen plaatsvindt.

Het lid van de BIJ1-fractie vindt het opmerkelijk hoe de Staatssecretaris onder het kopje «solidair en solide asielstelsel binnen de EU en Nederland» als eerste van leer trekt over de bijdrages aan een effectieve terugkeer van mensen naar het land dat zij ontvluchtten. Het lid vraagt met wie de Staatssecretaris precies beoogt solidair te zijn. Met de vluchtelingen zelf klaarblijkelijk niet, maar ook tegenover landen in de EU wier asielstelsels de grote druk niet kunnen dragen (zoals Griekenland) blijkt Nederland weinig solidariteit te willen geven door drastisch meer vluchtelingen te willen opnemen. Onder dit kopje wordt verder gesproken over maatregelen om mensen zonder geldige Nederlandse documenten harder aan te pakken. En zo lijkt de solidariteit waar de Staatssecretaris over spreekt toch vooral te gaan over solidariteit met xenofobisch, racistisch en uitsluitend gedachtegoed en eenieder die daar voorstander van is. Het lid vraagt een reactie hierop van de Staatssecretaris.

Onder het kopje «minder illegaliteit, meer terugkeer» wordt hier verder op ingegaan. Het lid van de BIJ1-fractie herhaalt nogmaals dat het volstrekt absurd is dat van ongedocumenteerde Surinaamse Nederlanders verwacht wordt terug te keren naar Suriname, en dat Nederland zich onvermoeid blijft inzetten op dit gebied. Het lid vraagt wat er momenteel wordt gedaan om juist die groep ongedocumenteerde Nederlanders hun leven in Nederland niet te verwoesten, en hen hier te houden. Het lid herhaalt in dat opzicht ook de bijzondere verantwoordelijkheid die Nederland heeft ten opzichte van inwoners van voormalige Nederlandse koloniën. Het lid vraagt hoe de Staatssecretaris hier momenteel naar kijkt, en wat de Staatssecretaris heeft geleerd van het rondetafelgesprek omtrent het Nederlands slavernijverleden. Het lid vraagt hoe de Staatssecretaris de geleerde lessen uit dat rondetafelgesprek (bijvoorbeeld met betrekking tot reparaties) laat terugkomen in dit soort situaties.

Het lid van de BIJ1-fractie vindt het zorgelijk dat, wanneer het bevorderen van legale migratieroutes ter sprake komt, de legale migratieroutes alleen worden bevorderd als het «kennismigranten» betreft, ofwel mensen met een hoog opleidingsniveau. Alsof mensen met een laag opleidingsniveau of elke migrant die niet als «kennismigrant» geassocieerd zou kunnen worden niet van toegevoegde waarde is voor onze samenleving. En alsof mensenrechten an sich niets waard zijn, maar des te meer verdiend zijn als iemand iets «waardevols» te bieden heeft aan het land van aankomst. Het lid verwierpt dergelijke classicistische ideeën, aannames en hun directe gevolgen uit vastgelegd beleid. Het lid vraagt naar een reactie van de Staatssecretaris op dergelijke classicistische maatregelen. Waarom zouden we «kennismigranten» op alle mogelijke manieren faciliteren, en zelfs matsen met een 30%-regeling, terwijl we arbeidsmigranten en

andere mensen die vanuit het buitenland hun weg vinden naar Nederland op elke mogelijke wijze proberen te weren uit onze samenleving of zo snel mogelijk proberen terug te laten keren?

Voorstel voor een Raadsbesluit betreffende voorlopige noodmaatregelen ten behoeve van Letland, Litouwen en Polen

Het lid van de BIJ1-fractie vraagt hoe de Staatssecretaris de eigen verantwoordelijkheid beziet in het kader van een groeiende Europese trend van xenofobie en anti-vluchtelingen retoriek, die eraan heeft bijgedragen dat migratie en mensen nu worden geïnstrumentaliseerd in een geopolitiek gevecht. Wat heeft Nederland hieraan bijgedragen, wat heeft Nederland niet genoeg gedaan om dit te voorkomen en waar heeft Nederland deze trend juist verder aangemoedigd? Wat gaat Nederland doen om een internationaal klimaat te creëren waarin dergelijke dehumanisatie van migranten niet langer toegestaan is dat het leidt tot het instrumentaliseren van hun levens voor geopolitieke doeleinden? Het lid vraagt naar een uitgebreide reflectie op de focus van Nederland die het beschermen van de Europese buitengrenzen prioriteert boven het beschermen van mensenlevens. Hoe draagt die focus bij aan de ernstige noodsituaties die zich nu aan de Europese grenzen voordoen?

Reactie op actieplan van het lid Eerdmans over Veiligelanders

Het lid van de BIJ1-fractie heeft met hele grote zorgen kennisgenomen van het feit dat, ondanks dat asielzoekers niet zonder gegronde reden op voorhouden in vreemdelingenbewaring kunnen worden gesteld, er momenteel toch voorbereidingen getroffen worden voor een pilot die ervoor moet zorgen dat, waar mogelijk, personen uit de groep «veiligelanders» wier asielaanvraag versneld behandeld wordt toch vaker in vreemdelingenbewaring te stellen. Het lid vraagt waarom een dergelijke pilot wordt voorbereid, ondanks dat het zonder gegronde reden niet mag. Het klinkt het lid niet anders in de oren dan dat de Staatssecretaris naarstig op zoek is naar loopholes om fundamentele rechten van mensen wier recht op asiel nog in proces is, te beperken. Het lid van de fractie vraagt ook hier wat een versoberde opvang in hemelsnaam inhoudt.

Het lid van de BIJ1-fractie vraagt, in reactie op het antwoord over het stopzetten van visa voor personen uit tegenwerkende herkomstlanden, om bevestiging dat een dergelijke stop op visa nooit mogelijk kan en zal zijn in Nederland. Immers, visa zijn één van de vele manieren waarop migratie op een legale en veilige manier mogelijk is. Door het verstrekken van visa stop te zetten ontnemen je mensen een dergelijke veilige manier van internationale beweging, en daarmee beïnvloed je hun recht op asielaanvraag. Het lid vraagt bevestiging en reactie van de Staatssecretaris hierop.